

HORTEN

De svære hensyn: Miljø og klima

Lars Møldrup, kommunaldirektør i Tønder Kommune
Rikke Søgaard Berth, advokat og partner i Horten

Foreningen for kommunal- og forvaltningsret i Danmark

Den 4. februar 2025

**Klima, miljø og vedvarende energi
- hensyn og politik**

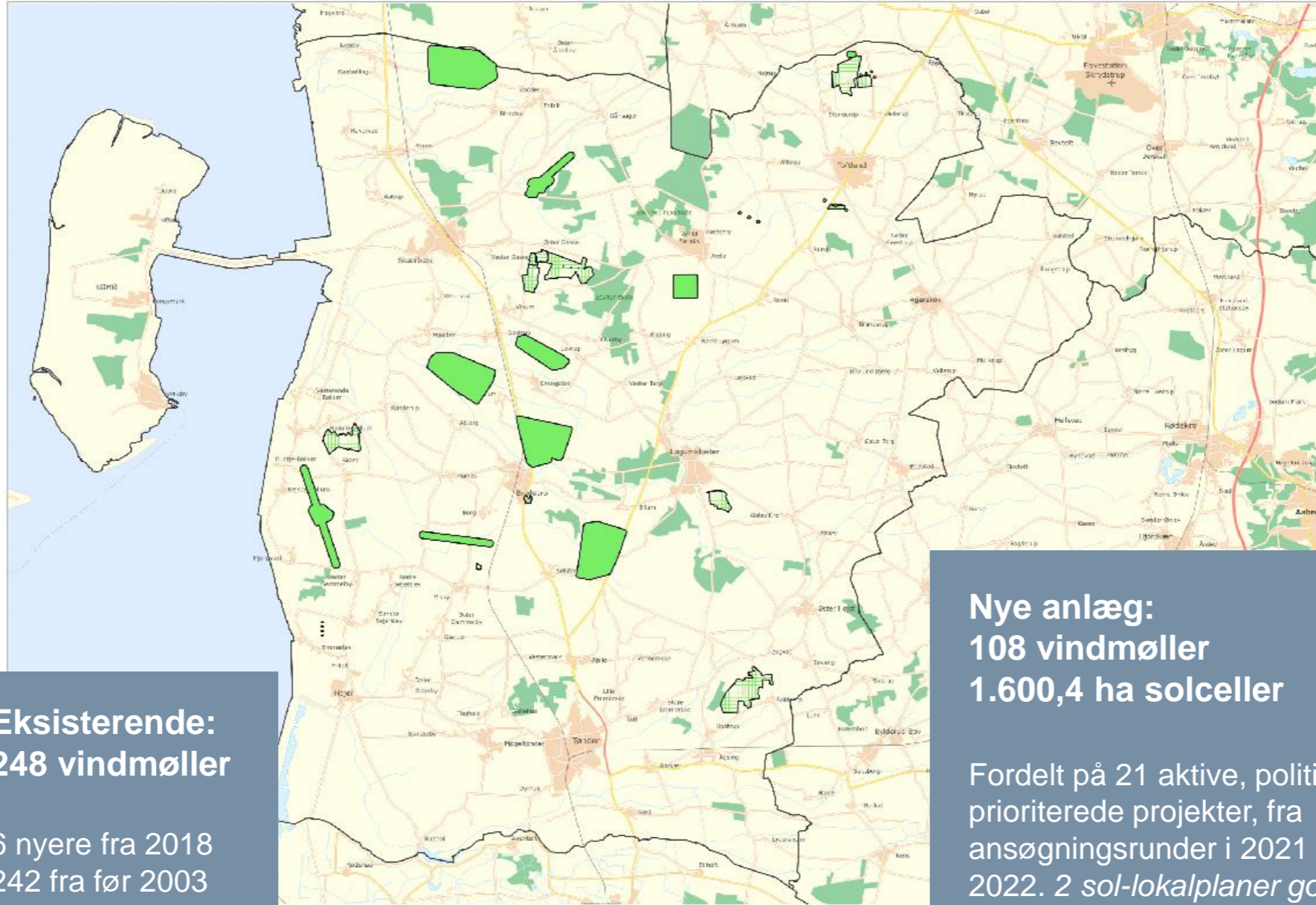

TØNDER
KOMMUNE

Marts 2022: **“Tønder tager et stort skridt mod en grøn fremtid”**

”

*“Vi har formuleret en **ambitiøs og meget konkret målsætning for produktion af vedvarende energi**, der positionerer Tønder helt fremme i forhold til at tage medansvar for Danmarks klimaforpligtelser, og som skaber rammerne for en **langsigtet bæredygtig vækst og udvikling** i vores del af Sønderjylland”*

**Eksisterende:
248 vindmøller**

6 nyere fra 2018
242 fra før 2003

**Nye anlæg:
108 vindmøller
1.600,4 ha solceller**

Fordelt på 21 aktive, politisk prioriterede projekter, fra ansøgningsrunder i 2021 og 2022. 2 sol-lokalplaner godk.

"Tønder-modellen"

Retningslinjer for VE-projekter

- **Mest mulig inddragelse!**
- **Størst muligt lokal medejerskab af VE-anlæg**
- **Kanalisering af økonomiske gevinster til lokalområdet**
- **Grøn Pulje**

"Tønder-modellen"

Retningslinjer for VE-projekter

- **Vejledende folkeafstemning**
 - Afholdes digitalt – 2 sidste uger af planhøringsperioden
 - Beboere indenfor
 - 2.500 meter ved vindmøller
 - 1.250 meter ved solceller
 - Indgår som hørings svar i planhøringen

Viden, afdækning og kommunikation

Sol og vind sætter strøm til fællesskabet i Tønder Kommune

I Tønder Kommune bidrager vi aktivt til den grønne og nationale grønne omstilling og er med til at skabe en mere bæredygtig verden. Med vindmøller og solceller er vi ikke bare på vej mod renere energi - vi bygger et stærkere fællesskab sammen. **Tøndermodellen sikrer en god og grøn fremtid for alle!**

Hvad er Tøndermodellen?

En unik tilgang som sætter fokus på fordele og vedvarende energiproduktion ud af hver eneste borger i Tønder Kommune. Det er en løsning, der sikrer, at vores grønne energi går mere end halvt til dem, der lever i Tønder - og giver også vores fællesskab og lokale økonomi.

Så hvorfor Tøndermodellen?

- Fremmer den grønne omstilling: Ved at investere i vedvarende energiproduktion sikrer vi, at alle i Tønder Kommune får en positiv indvirkning på miljøet og klimaet.
- Støtter fællesskabet: Gennem fælles projekter og initiativer bliver vores borgere mere sammenhængende.
- Forbedrer lokal økonomi: Når borgerne får en investering i deres egen energi, sikrer det, at de får deres penge tilbage og kan tjene penge på det.
- Sikrer vækst og muligheder: Når vi investerer i grøn energi, sikrer vi, at vores økonomi bliver mere bæredygtig og kan modstå økonomiske udfordringer.

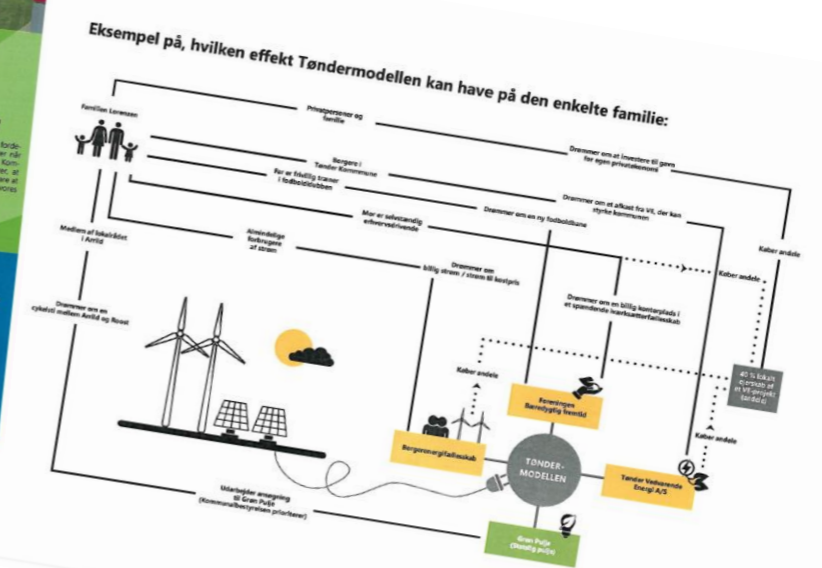
Vigtige elementer i Tøndermodellen:

- Færdigbyggede projekter:** Støtter lokale projekter, der forbedrer miljøet, økonomien og sundheden. Har du en idé om, hvordan du kan bidrage til vores grønne omstilling?
- Tønder Vedvarende Energi A/S:** Investerer i grøn energi for at skabe en økonomisk effekt, der giver borgere og virksomheder en positiv indvirkning på miljøet og klimaet.
- Bæredygtige projekter:** Giver alle mulighed for at blive en del af den grønne omstilling. Både i Tønder Kommune og i andre kommuner.
- Grøn Pulje (Økonomi):** Sikrer, at borgerne får en økonomisk gevinst af deres grønne investeringer. Det er en god måde at støtte den grønne omstilling på.

Tøndermodellen skiller sig ud, fordi det er en demokratisk model, hvor alle borgere i Tønder Kommune får medbestemmelse og styrke til den grønne omstilling. **ALLE borgere i Tønder Kommune får medbestemmelse og styrke til den grønne omstilling.**

SAMMEN BYGGER VI EN GRØNNERE OG LYSERE FREMTID!

TØNDER KOMMUNE

Barrierer og udfordringer

- **Lokal opbakning**
 - God proces – borgerinddragelse og gennemsigtighed
 - Vejledende afstemninger
 - Tydelige politiske mål
 - "Tøndermodellen" og VE-retningslinjer
- **Statslig politik og lovgivning – stort fokus og udvikling**
 - Aktiv dialog med statens VE rejsehold
 - Forsvarets interesser
 - Naturbeskyttelsen
 - Løbende politiske henvendelser til Christiansborg
 - Energi infrastrukturen
- **Nationale interesser – lavbund, skovrejsning, natur mm.**
 - Arealanvendelser
 - VE-anlæg på lavbundsjorder – flere ordninger
 - Braklægning og øvrige bindinger

Ikke bare VE anlæg!

**men mange
dilemmaer
og *muligheder***

De retlige rammer...

Den skrevne lovgivning

- Er forholdet (kommunens ønske til egen handling eller støtte til eksterne) reguleret i den skrevne lovgivning?
- Er reguleringen udtømmende?

Kommunalfuldmagten

- Hvis der er "plads" til kommunalfuldmagten: Hvilken lovlig kommunal interesse?
- Er forbuddet mod støtte til enkeltpersoner og enkelte virksomheder iagttaget?
- Og hvad med lokalitetsprincippet og opgavefordelingsprincippet?
- Husk også forbuddet mod kommunal erhvervsaktivitet...

Den skrevne lovgivning

- Kommunalfuldmagten viger for den skrevne lovgivning – men den skrevne lovgivning kan også være en slags ”dokumentation” for indholdet af kommunalfuldmagten
- **Casen fra Tønder Kommune:** Kommunen ønskede at få etableret vedvarende energiprojekter i kommunen. Ansøgerne blev opfordret til at oplyse det, hvis de ville bidrage til en almennyttig udviklingsfond/forening – formålet var at sikre lokalt ”medejerskab” ved, at flest mulige borgere kunne få udbytte af de VE-anlæg, der opføres lokalt
- Ankestyrelsen: Høring af KEF-ministeriet + By-, Land- og Kirkeministeriet (Plan- og Landdistriktsstyrelsen). Sidstnævnte: Spørgsmål om saglige kriterier ifm. planlægning
 1. Planlovens formålsbestemmelse: Ikke rent (kommunal)økonomiske hensyn
 2. Villigheden til at støtte en lokal fond mv. er ikke ”et lovligt og relevant hensyn” og kan ikke inddrages i prioriteringen af projektansøgninger

[VE-projekterne](#)

Ankestyrelsens udtalelse af 12. juni 2024

[Vejledning om lovlige hensyn ved opstilling af VE-anlæg](#)

Høringsversion publiceret 21. oktober 2024

Kommunalfuldmagten: Lovlige kommunale interesser

- Kommunerne skal varetage almennyttige hensyn: Generelle tiltag, ”gøre noget (relevant) godt for fællesskabet (borgerne)”
- [Fair Trade-sagen](#) fra 2013: Kommuner kan påtage sig et samfundsansvar (side 21)
- **Case:** En kommune ønskede mere skov – private ville gerne etablere skov, men det var dyrt at købe landbrugsarealer i området
- Kommunen ville derfor opkøbe (til den høje pris), lægge servitutter mv. på arealerne for at sikre skovrejsning, og sælge til private til markedspris, hvilket som følge af servitutterne nu var lavere end ved kommunens køb
- Ankestyrelsen: Lovligt kommunalt hensyn, betingelse at kommunen ikke yder støtte til køber

[Skovrejsning](#)

Ankestyrelsens udtalelse af 2. maj 2023

Kommunalfuldmagten: Støtte til enkelte virksomheder

- Almennytteskriteriet – kommunens midler skal anvendes til fordel for **alle** eller **en sagligt afgrænset kreds**
- Kan komme enkelte til gode, men må ikke være *begrundet* i hensynet til enkelte
- **Case:** En forening ønskede støtte fra kommunen til forberedelserne med at etablere en havvindmøllepark (juridisk bistand med ejerstruktur mv.); foreningens midler kunne udelukkende anvendes til dette formål, og medlemskab var åbent for alle i kommunen; tre I/S'er etableret ved foreningens mellemkomst ville blive ejere af selve vindmølleparken
- Ankestyrelsen: Lovlig kommunal opgave (lokal* bæredygtig elforsyning), men støtten ville udgøre indirekte støtte til de kommende direkte ejere af havvindmølleparken, og der var ingen udbyttebegrænsning (mellemledsgrundsætningen)

[Havvindmølleparken](#)

Ankestyrelsens udtalelse af 19. marts 2024

Kommunalfuldmagten: Lokalitetsprincippet

MAD-sagen

- En kommune ville udleje til under markedsleje til forening med det formål at fremme bæredygtigt forbrug af mad lokalt, nationalt og globalt

Ankestyrelsen:

- Huslejestøtte er anlægsstøtte – kan ikke øremærkes, så støtten er betinget af, at foreningen kun udfører lovlige kommunale opgaver
- Her: Turisme, branding som international mad-by – ok til ikke-øremærket støtte trods foreningens formål

[MAD](#)

Ankestyrelsens udtalelse af 9. september 2020

Sagen om carbon offset

- En kommune ønskede at være CO2-neutral og – indtil dette var gennemført – købe carbon offset (certificerede projekter i udlandet)

Ankestyrelsen:

- Carbon offset vil ikke nedbringe CO2 i kommunen, men et andet sted i verden
- Ikke interesse-mæssigt knyttet til kommunen
- Lokalitetsprincippet er ikke iagttaget – trods del af større klimasatsning og med ønske om at anspore andre til tilsvarende initiativer

[Hørsholm carbon offset](#)

Ankestyrelsens udtalelse af 6. marts 2020

Kommunalfuldmagten: Forbuddet mod erhvervsvirksomhed

- Kommuner må som udgangspunkt ikke udøve erhvervsaktivitet – fordelingen af opgaver mellem den offentlige og den private sektor; forbuddet viger i en række tilfælde, fx produktion til eget brug, salg af overkapacitet
- OBS - særlig definition af erhvervsvirksomhed – se side 9f i [høringsudkastet til lovforslag](#) om kommunal og regional erhvervsvirksomhed
- **Case:** Et § 60-fællesskab drev hjemmesiden genbrugsauktion.dk, hvor § 60-fællesskabet og (mod betaling) andre solgte genbrugsgenstande. § 60-fællesskabet henviste til, at der var tale om it-mæssig overkapacitet, som andre benyttede.
- Ankestyrelsen: OK at drive hjemmesiden mhp. at afsætte genbrugsgenstande indleveret til § 60-fællesskabet ("naturlig afrunding af opgaverne"), men ikke hjemmel til at stille til rådighed for andre – hverken lovlig overkapacitet eller biprodukt; heller ikke "tungtvejende miljøhensyn"

[Genbrugsauktion](#)

Ankestyrelsens udtalelse af 28. juni 2023

Sammenfattende

Kan kommuner med hjemmel i kommunalfuldmagten varetage hensyn til klima og miljø?

Har hensyn til klima og miljø en særligt tungtvejende karakter?

Dir: +45 33344279
Mob: +45 52344279
E-mail: rsb@horten.dk

RIKKE SØGAARD BERTH

PARTNER

Rikke Søgaard Berth leder Hortens faggruppe for Kommunal- og Forvaltningsret. Hun er specialiseret i de særlige forhold, der gælder for kommuner og kommunalt ejede selskaber, herunder spørgsmål om styring og governance.

Rikke har omfattende erfaring med at rådgive kommuner om kommunalfuldmagten, kommunal erhvervsaktivitet, styrelsesret og andre offentligretlige forhold.

Rikke har været medlem af regeringens eksterne ekspertudvalg om havneloven og af udvalget om ekspropriation efter planloven. Hun sidder i bestyrelsen for Kommunalretsforeningen.

I 2021 udgav Rikke "Kommunale aktieselskaber" (2. udgave) og i 2024 udgav hun "Kommunalret for praktikere – I".

Karriere

Partner, Horten, 2010
Advokatbeskikkelse, 2008
Advokat og advokatfuldmægtig, Bruun & Hjejle, 2006-2010
Fuldmægtig, Justitsministeriets departement, 2002-2005

Uddannelse

Cand.jur., Københavns Universitet, 2002
BA.scient.pol, Aarhus Universitet, 1996

Specialer

Offentlig ret
Offentlig-Private Samarbejder
Advokatundersøgelser og whistleblowerordninger